

Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Cod Ymarfer Rhan 6 (Plant sy'n Derbynn Gofal a Phlant sy'n Cael eu Lletya)
Diwygio Pennod 7: Llety Diogel (drafft ar gyfer ymgynghori)

7. Llety Diogel

Plant sy'n cael eu lletya mewn cartrefi diogel i blant

707. Mae cartrefi diogel i blant yn rhan bwysig o'r gwasanaethau a'r cyfleusterau preswyl amrywiol sy'n cael eu darparu gan awdurdodau lleol, ac yn aml y cartrefi hyn yw'r ffordd fwyaf addas neu'r unig ffordd o ymateb i anghenion plentyn. Er bod yn rhaid ystyried popeth yn ofalus cyn penderfynu lleoli plentyn mewn llety diogel, gall lleoliad diogel fod yn ymyrraeth gadarnhaol ar gyfer y plentyn.

708. Mae cyfyngu ar ryddid plentyn yn gam difrifol, ac mae'n rhaid sicrhau bod y cam hwn yn angenrheidiol, ac ystyried pob dewis arall, cyn ei roi ar waith. Mae'n rhaid i'r penderfyniad i leoli plentyn mewn cartref diogel i blant fod yn seiliedig ar y ffaith mai hwn yw'r dewis gorau i ddiwallu anghenion penodol y plentyn, a dylai'r lleoliad fod yn rhan o gynllun cyffredinol yr awdurdod lleol ar gyfer lles y plentyn. Ar ôl i leoliadau diogel gael eu gwneud, dylent ddod i ben pan nad ydynt yn addas bellach i ddiwallu anghenion y plentyn

709. Gall awdurdod lleol leoli plentyn sy'n derbyn gofal mewn cartref diogel i blant am resymau penodol yn unig, ac (yn amodol ar gais 72 awr ymlaen llaw o leiaf) ar ôl sicrhau gorchymyn llety diogel gan y llysoedd. Mae angen cymeradwyaeth Gweinidogion Cymru hefyd os yw'r plentyn o dan 13 oed. Mae'r lleoliadau hyn yn cael eu gwneud o dan adran 119 o'r Ddeddf os caiff plentyn ei leoli yng Nghymru, neu dan adran 25 o Ddeddf Plant 1989 os caiff y plentyn ei leoli yn Lloegr neu (dan amgylchiadau eithriadol) yn yr Alban. Cyfeiriwyd atynt yn y gorffennol fel 'lleoliadau lles', i'w gwahaniaethu rhag lleoliadau a wnaed drwy'r system cyfiawnder ieuenctid.

710. Gall plant a phobl ifanc gael eu lleoli mewn cartrefi diogel i blant gan y system cyfiawnder ieuenctid hefyd, os ydynt yn wrthrych Gorchymyn Cadw a Hyfforddi (Deddf Trosedd ac Anhrefn 1998) neu os ydynt yn cael dedfryd o garchar (o dan Ddeddf Pwerau Llysoedd Troseddol (Dedfrydu) 2000, adrannau 90-92). Os yw'r llys yn gwrthod mechnïaeth i blant a'u remandio i gartref diogel i blant, byddant yn cael eu trin fel plant sy'n derbyn gofal (gweler adran 104 o Ddeddf Cymorth Cyfreithiol, Dedfrydu a Chosbi Troseddwyr 2012).

711. Mae'r egwyddorion allweddol sy'n sylfaen i adran 119 o'r Ddeddf ac i Reoliadau Plant (Llety Diogel) (Cymru) 2015 ('y Rheoliadau CSA') wedi'u nodi yn Erthygl 37(b) o Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn, sy'n datgan y canlynol:

Ni fydd unrhyw blentyn yn cael ei amddifadu o'i ryddid mewn ffordd anghyfreithlon neu fympwyol. Bydd unrhyw achos o arestio, cadw neu garcharu plentyn yn cydymffurfio â'r gyfraith, a bydd hynny ond yn digwydd fel dewis olaf ac ar gyfer yr amser priodol lleiaf.

712. Dylid darllen y bennod hon ochr yn ochr â'r cod ymarfer ar Ran 11 o'r Ddeddf, sy'n ymwneud â darparu gofal a chymorth ar gyfer plant a phobl ifanc sydd wedi'u collfarnu o drosedd ac sy'n bwrw eu dedfryd yn yr ystâd ddiogeled.

Lleoliadau diogel

713. Dim ond yn y sefyllfaoedd canlynol y gellir lleoli neu gadw plentyn sy'n derbyn gofal mewn llety diogel:

- mae gan y plentyn hanes o ddianc ac mae'n debyg o ddianc o lety o unrhyw ddisgrifiad arall, ac yn debyg o ddioddef niwed o bwys os yw hynny'n digwydd; neu
- mae'r plentyn yn debyg o anafu ei hun neu bobl eraill os yw'n cael ei gadw mewn llety o unrhyw ddisgrifiad arall.

714. Mae'n anghyfreithlon cyfyngu ar ryddid plentyn mewn cartref diogel i blant heb fodloni un o'r meini prawf uchod, waeth pa mor fyr yw'r cyfnod cyfyngu. Ni ellir cadw plentyn sy'n derbyn gofal mewn llety diogel am fwy na 72 awr heb awdurdod y llys. O dan yr amgylchiadau hyn, mae'n rhaid i'r awdurdod lleol gofnodi'r rhesymau pam y mae'n credu bod meini prawf lleoli mewn llety diogel wedi'u bodloni, diben y lleoliad, a'r rhesymau pam y mae'n credu bod y lleoliad yn angenrheidiol. Mae'n rhaid rhoi copi o'r cofnod hwn i'r plentyn ac i bersonau perthnasol eraill.

715. Dim ond llety mewn cartref plant sydd wedi'i gymeradwyo i'w ddefnyddio fel llety diogel gan Weinidogion Cymru a fydd yn cael ei ddefnyddio i leoli plant sy'n derbyn gofal o dan adran 119. Os yw'r lleoliad yn Lloegr, yna rhaid iddo fod wedi'i gofrestru fel cartref diogel i blant, ac yn yr Alban, dylai'r lleoliad fod yn un sydd wedi'i gofrestru fel gwasanaeth llety diogel gan y darparwr.

716. Mae'r fframwaith sy'n rheoli lleoliadau o'r fath wedi'i roi ar waith i gyflawni'r amcanion canlynol:

- amddiffyn plant a phobl ifanc rhag lleoliadau diangen ac amhriodol mewn cartrefi diogel i blant
- sicrhau bod y llys yn craffu ar benderfyniadau gweinyddol awdurdodau lleol neu asiantaethau eraill, a'u cymeradwyo
- sicrhau nad yw unrhyw leoliadau yn para'n hirach na'r hyn sy'n ofynnol ac yn briodol.

717. Dylai pob penderfyniad i leoli plentyn mewn llety diogel gael ei awdurdodi gan uwch-swyddog enwebedig adran gwasanaethau plant yr awdurdod lleol

718. Os yw'r llys yn derbyn cais am orchymyn llety diogel, y llys sy'n gyfrifol am ddiogelu hawliau'r plentyn drwy ei fodloni ei hun bod y meini prawf ar gyfer cadw plentyn mewn llety diogel wedi'u bodloni. Mae'n rhaid i'r llys wneud gorchymyn am gyfnod o amser sy'n briodol ym marn y llys hyd at yr uchafswm a bennwyd gan y rheoliadau (gweler rheoliadau 6 a 7 o Ddeddf Plant (Llety Diogel) (Cymru) 2015). Ar ôl gwneud gorchymyn ar gyfer llety diogel, os nad yw'r meini prawf ar gyfer cadw'r plentyn mewn llety diogel yn berthnasol bellach, mae'n rhaid i'r awdurdod lleol gynllunio i newid lleoliad i leoliad agored, a rhoi'r newid ar waith, cyn gynted â phosibl ar ôl adolygiad statudol o'r cynllun gofal.

Lleoli plant o dan 13 oed

719. Mae'n rhaid i awdurdodau lleol sicrhau cymeradwyaeth Gweinidogion Cymru cyn lleoli plentyn o dan 13 oed mewn cartref diogel i blant. Gall Gweinidogion Cymru bennu bod eu cymeradwyaeth yn amodol ar unrhyw amodau a thelerau sy'n briodol yn eu barn nhw. Nid oes angen cymeradwyaeth i leoli plant a phobl ifanc 13 oed a throsodd, ond mae'n rhaid i awdurdodau lleol sicrhau bod ganddynt y gorchymynion llys gofynnol ar gyfer hyn. Ni fydd yr awdurdod lleol yn gallu mynd i'r llys i wneud cais am orchymyn llety diogel heb gymeradwyaeth gweinidogion. Os yw'r plentyn yn parhau i fod o dan 13 oed pan ddaw cyfnod y gymeradwyaeth i ben, a bod yr awdurdod lleol yn dymuno ymestyn y lleoliad, mae'n rhaid i'r awdurdod lleol ofyn eto am gymeradwyaeth Gweinidogion Cymru.

720. Mae'r broses ar gyfer gofyn am gymeradwyaeth Gweinidogion Cymru wedi'i nodi isod:

Cam 1: Cysylltu â Llywodraeth Cymru

Dylid ffonio cyn 5pm, ac mor gynnar â phosibl yn y dydd os yn bosibl. Mae hysbysiad cynnar ynglŷn â chais posibl yn fanteisiol, hyd yn oed os nad oes penderfyniad terfynol wedi'i wneud. Os oes angen i awdurdod lleol wneud lleoliad mewn argyfwng ar ôl 5pm, dylai ffonio rhif ffôn y tu allan i oriau Llywodraeth Cymru.

Cam 2: Darparu'r manylion cychwynnol dros y ffôn

Bydd angen i'r awdurdod lleol ddarparu'r canlynol:

- enw a dyddiad geni'r plentyn perthnasol
- crynodeb ar lafar o'r rhesymau ar gyfer y lleoliad diogel

- cadarnhad a yw gwely mewn llety diogel i blant wedi'i ganfod ac a yw ar gael
- cadarnhad a yw'r plentyn gyda'r awdurdod lleol ar hyn o bryd neu a yw ar goll o ofal (wedi dianc)
- manylion ynglŷn â phryd y mae'r awdurdod lleol yn bwriadu mynd i'r llys i ofyn am orchymyn diogel
- manylion y dewisiadau amgen i leoliad mewn llety diogel i blant sydd wedi'u hystyried a pham y cawsant eu gwrthod.

Cam 3: Cyflwyno gwaith papur ysgrifenedig mewn e-bost

Bydd angen i'r awdurdod lleol ddarparu'r canlynol:

- hanes/cronoleg ysgrifenedig lawn o'r plentyn
- cynllun gofal cyfoes ar gyfer cyfnod y lleoliad diogel, gan gynnwys nodau ac amcanion y lleoliad, ac os oes modd, y strategaeth ymadael â llety diogel
- cytundeb ysgrifenedig ar lefel Cyfarwyddwr Cynorthwyol / Pennaeth Gwasanaeth neu uwch, yn gofyn am gymeradwyaeth Gweinidogion Cymru.

Os yw'r awdurdod yn gofyn am leoliad diogel y tu allan i oriau, mae'n bosibl na fydd modd cyflwyno'r gwaith papur perthnasol. Bydd rhagor o fanylion yn cael eu cofnodi yn ystod y sgwrs ffôn gychwynnol, a bydd yn ofynnol i gynrychiolydd yr awdurdod lleol roi sicrwydd ar lafar bod y Cyfarwyddwr Cynorthwyol neu rywun uwch wedi cytuno i'r lleoliad diogel.

Cam 4: Ystyried y cais

Bydd y swyddog o Lywodraeth Cymru yn trafod y wybodaeth sydd wedi'i darparu gydag Arolygiaeth Gofal a Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru (AGGCC). Mae'n bosibl y bydd cynrychiolydd o AGGCC yn cysylltu â'r awdurdod i drafod yr achos ymhellach.

Cam 5: Rhoi gwybod am benderfyniad

Os yw cais yn cael ei gymeradwyo, bydd llythyr a thystysgrif yn cael eu cyflwyno i'r awdurdod mewn e-bost ar yr un diwrnod. Bydd y copïau caled o'r dogfennau sydd wedi'u llofnodi yn cael eu hanfon at y Cyfarwyddwr Cynorthwyol neu'r unigolyn tebyg a gefnogodd y cais ar ran yr awdurdod lleol.

Os yw cais wedi'i wneud y tu allan i oriau, ni fydd y llythyr a'r dystysgrif gymeradwyo yn cael eu cyhoeddi tan y diwrnod gwaith nesaf. Rhoddir cytundeb llafar dros y ffôn.

Y cyfnod hiraf mewn llety diogel heb awdurdod y llys

721. Mae Rheoliadau Plant (Llety Diogel) (Cymru) 2015 yn cyfyngu ar y cyfnod hiraf y gellir cadw plentyn sydd wedi'i leoli o dan adran 119 mewn llety diogel heb awdurdod y llys. Mae rheoliadau a wnaed dan adran 25 o Ddeddf Plant 1989¹ yn pennu'r un terfyn amser ar gyfer lleoliad yn Lloegr. Y cyfnod hiraf yw 72 awr, yn olynol neu yn ei grynsyth, mewn unrhyw gyfnod 28 diwrnod yn olynol.

722. Dylai'r cyfnod o hyd at 72 awr sicrhau bod gan yr awdurdod lleol ddigon o amser i baratoi cais, ei roi i'r llys a'i gyflwyno i bawb sydd â'r hawl i dderbyn copi er mwyn bwrw ymlaen â gwrandawriad effeithiol. Mae'n bwysig nodi bod y cyfnod o hyd at 72 awr yn cael ei bennu fel bod digon o amser i sicrhau bod yr holl gamau ar waith i alluogi llys i ystyried manteision y cais yn deg. Mae'n golygu bod pawb perthnasol, gan gynnwys y plentyn, ei rieni ac ymwelwyr annibynnol (lle bo hynny'n briodol) sydd i'w hysbysu am y bwriad i wneud cais am orchymyn sy'n awdurdodi lleoliad mewn llety diogel, yn cael digon o amser i chwilio am gyngor a chynrychiolaeth gyfreithiol. Yn benodol, mae'n rhoi digon o amser i'r plentyn, ei rieni a'i gynrychiolwyr cyfreithiol ddeall yr achos sy'n cael ei gyflwyno gan yr awdurdod lleol a pharatoi eu hachos eu hunain, fel y gallant herio unrhyw dystiolaeth y mae'r awdurdod lleol yn dibynnu arni.

723. Dylid pwysleisio hefyd mai 72 awr yw'r cyfnod hiraf, ac y dylai awdurdodau lleol wneud cais i'r llysoedd mor gynnar â phosibl bob amser, a gofyn am wrandawiadau gerbron y llys ar yr amser cynharaf sydd ar gael, sydd hefyd yn sicrhau bod gan y rhai sy'n cynrychioli'r plentyn a rhieni'r plentyn ddigon o amser i ystyried y rhesymau ar gyfer cais yr awdurdod lleol a sylfaen y cais.

724. Ceir darpariaethau arbennig os yw'r cyfnod o hyd at 72 awr yn dod i ben yn hwyr nos Sadwrn, ar ddydd Sul neu adeg gwyliau cyhoeddus, sef

- os yw plentyn mewn llety diogel unrhyw amser rhwng hanner dydd y diwrnod cynt a hanner dydd ar y diwrnod ar ôl gwyliau cyhoeddus neu ddydd Sul
- bod y plentyn eisoes wedi'i leoli mewn llety diogel am gyfnod o dros 48 awr yn y 27 diwrnod cyn y diwrnod pan ddechreuodd y lleoliad diweddaraf mewn llety diogel, ac
- yn ystod yr amser hwnnw, y byddai'r cyfnod o hyd at 72 awr yn dod i ben fel arall ac yna'r cyfnod hiraf yn cael ei ymestyn tan hanner dydd ar y diwrnod cyntaf nad yw'n wyliau cyhoeddus neu'n ddydd Sul.

725. Bwriedir i'r estyniad cyfyngedig hwn o'r rheol 72 awr fod yn berthnasol i argyfyngau yn unig. Mae'n rhaid i awdurdodau lleol wneud popeth posibl i sicrhau

¹ Rheoliadau Plant (Llety Diogel) 1991

bod cais yn cael ei glywed yn gynt mewn achos lle y byddai'r cyfnod 72 awr yn dod i ben ar ddiwrnod pan nad yw'r llysoedd yn eistedd fel arfer.

726. Os yw'r llys wedi awdurdodi bod plentyn yn cael ei gadw mewn llety diogel, bydd unrhyw amser pan gafodd y plentyn ei gadw mewn llety o'r fath cyn awdurdodiad y llys yn cael ei anwybyddu at ddibenion cyfrifo cyfnod hiraf unrhyw gyfnod dilynol pan leolir y plentyn mewn llety o'r fath ar ôl i'r cyfnod a awdurdodwyd gan y llys ddod i ben. Yn ymarferol, mae'r rheoliad hwn yn golygu y bydd y cyfnod 28 diwrnod yn aildddechrau pan ddaw unrhyw orchymyn llys arall i ben. Bwriad hyn yw ymateb i achos lle y gallai plentyn gael ei aildderbyn i lety diogel mewn argyfwng yn y sefyllfa ganlynol:

- mae rhyddid y plentyn wedi'i gyfyngu am hyd at 72 awr yn ystod y 28 diwrnod blaenorol, ac
- mae'r llys wedi awdurdodi lleoliad o'r fath ar gyfer cyfnod o lai na 28 diwrnod.

Ceisiadau i'r llys

727. Ar gyfer plant sy'n derbyn gofal, dim ond yr awdurdod lleol sy'n gofalu am y plentyn sy'n gallu gwneud cais i'r llys o dan adran 119 o'r Ddeddf. Mae hyn yn cynnwys awdurdodau lleol yn Lloegr sy'n penderfynu lleoli plentyn sy'n derbyn gofal mewn llety diogel yng Nghymru.

728. Os bwriedir lleoli plentyn mewn cartref plant sy'n darparu llety diogel yn Lloegr neu'r Alban, bydd angen gwneud cais i'r llys o dan adran 25 o Ddeddf Plant 1989. Gall y llysoedd yng Nghymru glywed ceisiadau o dan adran 119 o'r Ddeddf neu adran 25 o Ddeddf Plant 1989.

729. Os yw awdurdod lleol yn bwriadu gwneud cais i'r llys, mae'n **rhaidd** iddo hysbysu'r canlynol cyn gynted â phosib, i'r graddau y bo hynny'n rhesymol ymarferol:

- rhiant y plentyn neu unrhyw berson â chyfrifoldeb rhiant
- ymwelydd annibynnol y plentyn
- unrhyw berson arall y mae angen ei hysbysu ym marn yr awdurdod lleol.

730. Mae hyn yn berthnasol i geisiadau i'r llys ar ôl y cyfnod 72 awr cyntaf ac i geisiadau wedi'u hadnewyddu i gadw plentyn mewn llety diogel ar ôl y cyfnod cychwynnol a awdurdodwyd gan y llys.

731. Dylai awdurdod lleol sicrhau ei fod yn paratoi plant yn ddigonol ar gyfer y gwrandawriad llys, gan gofio oed a dealltwriaeth y plentyn. Dylai hawl y plentyn i gyllid ar gyfer achosion cyfreithiol gael ei hegluro'n ofalus i'r plentyn ac i rieni'r

plentyn. Mae'n bosibl y bydd angen rhywfaint o arweiniad ar y staff ar baratoi adroddiadau ac ar yr angen i sicrhau bod y llys yn derbyn tystiolaeth fanwl o'r rhesymau pam mae'r plentyn yn bodloni'r meini prawf statudol ar gyfer ei roi neu ei gadw mewn llety diogel.

732. O dan adran 119(6) o'r Ddeddf, ni all llys arfer ei bwerau i awdurdodi cyfnod o lety diogel o dan adran 119, oni bai bod y plentyn wedi gwrthod neu fethu â gwneud cais am gynrychiolaeth a ariennir gan y Comisiwn Gwasanaethau Cyfreithiol fel rhan o'r Gwasanaeth Cyfreithiol Cymunedol neu'r Gwasanaeth Amddiffyn Troseddol, a'i fod wedi'i hysbysu am ei hawl i wneud cais ac wedi cael cyfle i wneud hynny. Mae'r un gofyniad yn berthnasol i geisiadau i leoli plentyn mewn llety diogel yn Lloegr (neu'r Alban) a wnaed dan adran 25 o Ddeddf Plant 1989. Dylid annog plant i benodi cynrychiolydd cyfreithiol mewn achosion o'r fath a rhoi pob cymorth posibl iddynt wneud y trefniadau gofynnol. Mae darpariaeth cyllid ar gyfer achosion o'r fath wedi'i chynnwys yn 'y Cod Ariannu' a wnaed o dan Ddeddf Mynediad i Gyfiawnder 1999. Y Cod Ariannu yw'r set o reolau a ddefnyddir i benderfynu pa achosion a gaiff eu hariannu drwy gymorth cyfreithiol sifil.

733. Mae achosion o dan adran 119 yn achosion penodedig at ddibenion adran 41 (6) o Ddeddf Plant 1989. Felly, mae'n rhaid i'r llys benodi swyddog y gwasanaeth (swyddog CAFCASS Cymru y cyfeirir ato fel Gwarcheidwad Plant) ar gyfer y plentyn oni bai ei fod yn credu nad oes angen gwneud hynny er mwyn diogelu buddiannau'r plentyn. Penodir y swyddog yn unol â rheolau'r llys, ac mae ganddo ddyletswydd i ddiogelu buddiannau'r plentyn yn y modd sy'n cael ei ddisgrifio yn y cyfryw reolau. Bydd y swyddog yn penodi cyfreithiwr ar gyfer y plentyn. Mae hon yn ddarpariaeth bwysig sydd â'r nod o sicrhau bod llesiant y plentyn y darperir llety diogel ar ei gyfer yn cael ei ddiogelu'n ddigonol

Hyd gorchmynion llety diogel

734. Gall y llys awdurdodi bod plentyn sy'n derbyn gofal yn cael ei gadw mewn llety diogel am hyd at dri mis yn y lle cyntaf. Mae hyn yn berthnasol i leoliadau adran 119 ac adran 25.

735. Os yw'r awdurdod lleol sy'n gofalu am y plentyn (neu awdurdod neu berson arall fel sy'n briodol) yn credu y dylai lleoliad y plentyn mewn llety diogel barhau ar ôl y cyfnod sy'n cael ei bennu yn y gorchmyn llys cychwynnol, mae'n rhaid gwneud cais arall i'r llys. Mae'r Rheoliadau CSSA yn galluogi'r llys i awdurdodi bod plentyn yn cael ei gadw mewn llety diogel am hyd at chwe mis arall ar unrhyw adeg. Unwaith eto, mae'r cyfyngiad hwn yn berthnasol i geisiadau dan adran 119 ac adran 25.

736. Gall llys awdurdodi bod plentyn sydd wedi'i remandio i lety awdurdod lleol o dan adran 91(3) o Ddeddf Cymorth Cyfreithiol, Dedfrydu a Chosbi 2012 yn cael ei gadw mewn llety diogel ar gyfer y cyfnod remand yn unig. Mae hyn yn berthnasol waeth a yw'r cyfnod yn gyfnod remand cychwynnol neu'n gyfnod pellach.

737. Os yw'r llys yn gohirio ystyried cais, mae'n gallu gwneud gorchymyn interim sy'n awdurdodi bod y plentyn yn cael ei gadw mewn llety diogel yn ystod cyfnod y gohirio (adran 119(5) o'r Ddeddf). Os yw'r llys yn gohirio ystyried cais ac nad yw'n gwneud gorchymyn interim, ni ellir lleoli'r plentyn mewn llety diogel yn ystod cyfnod y gohirio oni bai bod ei amgylchiadau'n newid, a bydd y gweithdrefnau arferol yn berthnasol wedyn.

Dyletswydd i roi gwybodaeth am lleoliad

738. Os yw plentyn yn cael ei leoli mewn cartref diogel i blant sy'n cael ei ddarparu gan berson heblaw'r awdurdod lleol sy'n gofalu am y plentyn, mae'n rhaid i berson cofrestredig y cartref plant hysbysu awdurdod lleol y plentyn am y lleoliad o fewn 12 awr i ddechrau'r lleoliad. Y person cofrestredig yw rheolwr cofrestredig neu ddarparwr cofrestredig y cartref plant fel arfer.

739. Wedyn, mae'n rhaid i'r awdurdod lleol sy'n gofalu am y plentyn gadarnhau'r canlynol i'r person cofrestredig

- ei awdurdodiad i'r plentyn gael ei gadw mewn llety diogel
- cyfnod yr awdurdodiad, a
- manylion unrhyw orchymyn a wnaed gan y llys yn awdurdodi'r lleoliad.

740. Os oes modd, dylid rhoi gwybod am y lleoliad dros y ffôn cyn gynted ag y bo modd ar ôl iddo gychwyn, ac mae'n hanfodol bod darparwyr llety diogel yn ymwybodol o sut i gysylltu ag awdurdodau lleol y tu allan i oriau swyddfa arferol (er enghraifft, y penwythnos a gwyliau cyhoeddus). Os defnyddir e-bost i roi gwybod, mae'n rhaid i'r darparwr sicrhau ei fod yn derbyn cydnabyddiaeth o'r hysbysiad gan uwch gynrychiolydd o'r awdurdod lleol o fewn 12 awr.

Adolygu lleoliadau

741. Mae'r Rheoliadau CSA yn ei gwneud yn ofynnol i bob awdurdod lleol sy'n penderfynu lleoli plentyn mewn llety diogel benodi o leiaf dri pherson i adolygu'r penderfyniad o fewn mis i ddechrau'r lleoliad. Dylai o leiaf un o'r rhain fod yn berson nad yw'n aelod neu'n swyddog yr awdurdod lleol. Mae'n rhaid cynnal adolygiadau eraill bob mis tra bod y lleoliad yn parhau.

742. Dylid nodi mai'r awdurdod lleol sy'n gofalu am y plentyn ac nid yr awdurdod lleol sy'n rheoli'r cartref diogel i blant (os ydynt yn wahanol) sy'n gyfrifol am gynnal yr adolygiadau.

743. Mae'r Rheoliadau yn ei gwneud yn ofynnol i'r personau penodedig ystyried y canlynol:

- a yw'r meini prawf ar gyfer cadw'r plentyn mewn llety diogel yn parhau i fod yn berthnasol
- a oes angen o hyd am y lleoliad yn y cartref diogel i blant, neu
- a fyddai unrhyw ddisgrifiad arall o lety yn diwallu anghenion y plentyn yn well.

744. Wrth wneud hyn, mae'n rhaid iddynt ystyried lles y plentyn y mae ei achos yn cael ei adolygu.

745. Wrth gynnal yr adolygiadau hyn, mae'n rhaid i'r personau penodedig, i'r graddau y bo hynny'n rhesymol ymarferol, ganfod ac ystyried dymuniadau a theimladau'r canlynol:

- y plentyn
- unrhyw riant sydd gan y plentyn
- unrhyw berson arall sydd â chyfrifoldeb riant ar gyfer y plentyn
- unrhyw berson arall sydd wedi gofalu am y plentyn, y dylid ystyried ei safbwyntiau yn ôl y personau penodedig
- ymwelydd annibynnol y plentyn os oes un wedi'i benodi
- y person, y sefydliad neu'r awdurdod lleol sy'n rheoli'r llety diogel lle mae'r plentyn wedi'i leoli, os nad yw'n cael ei reoli gan yr awdurdod lleol sy'n gofalu am y plentyn.

746. Mae'n rhaid i'r personau penodedig wneud argymhelliad i'r awdurdod lleol ynglŷn ag a ddylai lleoliad y plentyn mewn llety diogel barhau. Dylid nodi bod diben yr adolygiadau hyn yn gyfyngedig i adolygu a yw'r amodau ar gyfer cadw'r plentyn mewn llety diogel yn berthnasol o hyd ai peidio, ac a fyddai llety o fath arall yn diwallu anghenion y plentyn yn well ym marn y personau penodedig. Nid yw'r adolygiad o lety diogel yn disodli'r adolygiad statudol o gynllun gofal cyffredinol y plentyn, ac mae'n rhaid i'r Swyddog Adolygu Annibynnol gadeirio'r adolygiad hwn.

747. Os yw'r panel adolygu yn dod i'r casgliad nad yw'r meini prawf ar gyfer cyfyngu ar ryddid y plentyn yn berthnasol bellach, neu nad oes angen y lleoliad bellach, neu y byddai math arall o leoliad yn fwy priodol, mae'n rhaid i'r awdurdod lleol gynnal adolygiad statudol o gynllun gofal y plentyn, wedi'i gadeirio gan ei Swyddog Adolygu Annibynnol, er mwyn ystyried datblygu dewisiadau amgen ar gyfer y plentyn a chynllunio unrhyw newid i leoliad amgen.

748. Dylid hysbysu pawb y rhoddwyd ystyriaeth i'w safbwyntiau, i'r graddau y bo hynny'n rhesymol ymarferol, am ganlyniad yr adolygiad o'r llety diogel, y rhesymau am y canlyniad a pha gamau gweithredu, os o gwbl, y mae'r awdurdod lleol yn bwriadu eu rhoi ar waith yn sgil yr adolygiad a'r argymhelliad.

749. Waeth beth yw'r rheswm am y lleoliad mewn llety diogel, ac am faint bynnag o amser y mae'n para, mae'n rhaid i'r awdurdod lleol greu cynlluniau clir ar gyfer yr adeg pan fydd y plentyn yn gadael llety diogel, er mwyn sicrhau cysondeb gofal ac addysg ac, os oes angen, cysondeb o ran unrhyw ymyrraeth neu gymorth arbenigol pan fydd y plentyn yn gadael y cartref.

Cofnodion

750. Mae'r Rheoliadau Plant (Llety Diogel) (Cymru) yn ei gwneud yn ofynnol i bob person, sefydliad neu awdurdod lleol sy'n gyfrifol am reoli'r cartref diogel i blant gadw cofnodion sy'n cynnwys:

- enw, dyddiad geni a rhyw'r plentyn
- manylion y gorchymyn gofal neu ddarpariaeth statudol arall sy'n sylfaen i leoliad y plentyn yn y cartref
- manylion yr awdurdod lleol sy'n ymwneud â lleoliad y plentyn, ac enw'r swyddog awdurdodi
- dyddiad ac amser dechrau'r lleoliad
- y rheswm am y lleoliad
- ble oedd y plentyn yn byw cyn y lleoliad
- enwau a manylion perthnasol y personau sy'n cael eu hysbysu o dan y rheoliadau
- manylion unrhyw orchmynion llys a wnaed mewn perthynas â'r plentyn o dan adran 119 o'r Ddeddf
- adolygiadau sy'n cael eu cynnal dan reoliad 9
- dyddiad ac amser unrhyw gyfnodau pan fydd y plentyn yn cael ei gloi ar ei ben ei hun mewn unrhyw ystafell ac eithrio ei ystafell wely yn ystod oriau amser gwely arferol, enw'r person sy'n awdurdodi hyn, y rheswm am wneud hyn, a'r dyddiad a'r amser pan fydd y plentyn yn peidio â chael ei gloi yn yr ystafell honno
- manylion unrhyw adegau pan fo'r plentyn yn cael ei atal, gan gynnwys y dyddiad a'r amser, disgrifiad cryno o'r dull a ddefnyddir, y rheswm amdano, ac enwau'r personau sy'n awdurdodi ac yn ymgymryd â'r weithred hon
- dyddiad ac amser rhyddhau'r plentyn a'i gyfeiriad ar ôl ei ryddhau o'r llety diogel.

751. Gall Gweinidogion Cymru ofyn am gopïau o'r cofnodion hyn unrhyw bryd.

Apelio

752. Mae adran 94 o Ddeddf Plant 1989 yn gwneud darpariaeth ar gyfer apelio i'r Llys yn erbyn penderfyniadau i awdurdodi, neu wrthod awdurdodi, ceisiadau am lety diogel. Wrth apelio yn erbyn awdurdodiad, gall lleoliad plentyn mewn llety diogel barhau yn ystod cyfnod yr apêl. Os yw'r llys wedi gwrthod awdurdodi lleoliad mewn llety diogel, a bod yr awdurdod lleol sy'n gofalu am y plentyn, neu awdurdod neu berson priodol arall, yn apelio yn erbyn y penderfyniad, ni chaniateir cadw neu leoli'r plentyn mewn llety diogel wrth ystyried yr apêl.

Plant nad yw adran 119 yn berthnasol iddynt

753. Mae Rheoliadau Plant (Llety Diogel) (Cymru) 2015 yn nodi nad yw adran 119 yn berthnasol i blentyn:

- sydd dan gadwad o dan unrhyw ddarpariaeth Deddf Iechyd Meddwl 1983 neu y mae gorchymyn wedi'i wneud mewn perthynas ag ef o dan adran 90 neu 91 o Ddeddf Pwerau Llysoedd Troseddol (Dedfrydu) 2000 (cadw o dan ewyllys Ei Mawrhydi neu am gyfnod penodedig)
- sy'n destun Gorchymyn Asesu Plentyn a wnaed o dan adran 43 o Ddeddf Plant 1989, ac sydd dan gadwad oddi cartref o ganlyniad i'r gorchymyn
- sy'n cael ei remandio i lety cadw ieuencid a'i drin fel plentyn sy'n derbyn gofal o dan adran 104(1) o Ddeddf Cymorth Cyfreithiol, Dedfrydu a Chosbi Troseddwyr 2012.

Plant sy'n cael eu cadw o dan Ddeddf yr Heddlu a Thystiolaeth Droseddol 1984

754. Mae'r meini prawf ar gyfer lleoli plentyn mewn llety diogel o dan adran 119 o'r Ddeddf yn cael eu haddasu ar gyfer plant rhwng 12 a 17 oed sy'n derbyn gofal gan awdurdod lleol ac yn cael eu cadw o dan adran 38(6) o Ddeddf yr Heddlu a Thystiolaeth Droseddol 1984. O ganlyniad i'r addasiad hwn, ni ellir lleoli neu gadw plentyn y mae'r Ddeddf hon yn berthnasol iddo mewn llety diogel oni bai ei bod yn ymddangos bod unrhyw fath o lety heblaw llety diogel yn amhriodol am y rhesymau canlynol:

- mae'r plentyn yn debygol o ddianc o lety arall o'r fath, neu
- mae'r plentyn yn debygol o anafu ei hun neu anafu pobl eraill os yw'n cael ei gadw mewn llety arall o'r fath.

Plant y mae adran 119 yn berthnasol iddynt yn amodol ar addasiadau

755. Mae Rheoliadau Plant (Llety Diogel) (Cymru) 2015 yn nodi categorïau o blant eraill y mae adran 119 yn berthnasol iddynt, yn ogystal â phlant sy'n derbyn gofal gan awdurdod lleol yng Nghymru neu Loegr. Yn sgil y rheoliad hwn, mae'n rhaid bodloni'r meini prawf a nodir yn adran 119 (1)(a) a (b) mewn perthynas â'r categorïau o blant hyn hefyd. Mewn geiriau eraill, mae'r rheoliad yn pennu'r un mesurau diogelu ar gyfer y plant hyn ag ar gyfer plant eraill y mae adran 119 yn berthnasol iddynt, fel na fydd unrhyw blentyn yn cael ei leoli mewn llety yng Nghymru at ddiben cyfyngu ar ei ryddid os nad yw'r mesurau diogelu priodol ar waith.

756. Y categorïau eraill yw plant (ac eithrio'r rhai sy'n derbyn gofal gan awdurdod lleol yng Nghymru neu Loegr) sy'n cael eu lleoli mewn llety diogel yng Nghymru:

- gan y cyrff iechyd canlynol: Byrddau Iechyd Lleol, Ymddiriedolaethau GIG
- gan awdurdodau lleol wrth arfer eu swyddogaethau addysg, neu
- sy'n cael eu lletya mewn cartrefi gofal neu ysbytai annibynnol.

757. Mae'n rhaid i'r corff iechyd sy'n trefnu'r llety wneud cais i'r llys am orchymyn llety diogel mewn perthynas â'r plant hyn a'r awdurdodau lleol mewn perthynas â'u swyddogaethau addysg. Os yw plentyn yn cael ei letya mewn cartref gofal neu ysbyty annibynnol, bydd y corff sy'n gyfrifol am y sefydliad dan sylw yn gwneud cais i'r llys.